

Sõjaasjanduse
ajakiri

SÕDUR

Kindralstaabi
Walitsuse wälja-
anne

Ilmub kord nädalas.

TOIMETUS JA TALITUS:	TELLIMISE HIND:	KUULUTUSTE HIND:
Tallinn, Pagarit tän. № 1, tuba 25-a (Sõjaministeeriumi majas). Awatud kella 8— $\frac{1}{2}$ 16. Telefon 1-63 (Sõjawäe keskjaamast).	Aastas Mk. 300 Poolesaastas „ 150 Weerandaastas „ 75 Üksiknummer 15 marka.	$\frac{1}{1}$ lehekülge Mk 3600 $\frac{1}{2}$ „ „ 1800 $\frac{1}{4}$ „ „ 900 $\frac{1}{8}$ „ „ 450 $\frac{1}{16}$ „ „ 250

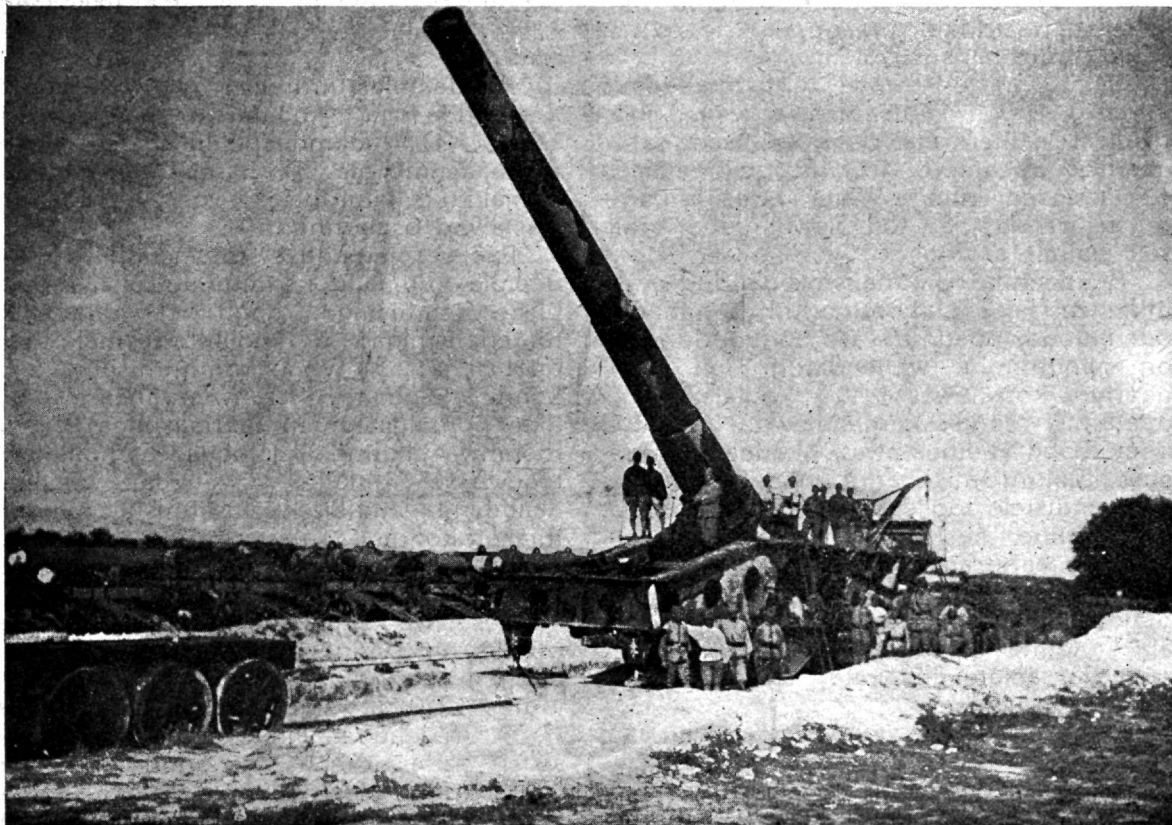
№. 6.

Laupäewal, 16. weebruaril 1924.

VI aastakäik.

S I S U:

M.: Nõukogude Wene sõjaakadeemia. — Sisemisest korrast Poola sõjawäes. — Sergei Leets: Sõjakoerad. — Wabadusristi kawalerid kindral Pödder ja kindral Lill. — G. L.: Wabadussõja päiwilt. — W. Kruus: Kalifeed. — D. L.: Sport Soome kaitseliidus. — G. Leets: Prantsusmaa ja suure laskeulatusega raske kahurvägi. — G. Leets: Jalgwäe saatjad kahurid Ameerika Ühisriikides. — M.: Lenini surma järel. — Ametlikud teated. — Wäljmaa sõjawäed. — Segateated. — Küsimused ja kostused. — Karikatuurid ja naljad.

Prantsuse suurejõuline raske suurtükk.

Nõukogude Wene sõjaakadeemia.

Wene kodusõja algul, 1918 a., asutati Moskvas punawäe ülemjuhatusel poolt töö- ja talurahwa punawäe — R. K. K. A. sõjaakadeemia (kindralstaabi akadeemia).

8. detsembril l. a. pühitseti Moskvas punase sõjaakadeemia 5-at aastapäewa. Sel puhul seletas akadeemia praegune ülem P. P. Lebedew, et akadeemia ülesandeks on ette valmistada mitte ainult punaseid kindralstaabi ohvitseri, vaid ka rewolutsioonilise sõjawäe juhte. Akadeemia peab oma kuulajaid tutvustama sõjaktikaga ühenduses sotsiaalsete rahwakihtide taktika uurimisega ja sõjategewuse piirkondade uurimist kahest waatepunktist teostama: sõjaliste perspektiivide ja nõukogude riiklise tegewuse waatepunktist uutel maa-aladel. Õpekursus, nagu nõukogude ajakirjandusest näha, kestab 3 aastat. Õpejõududeks on enamasti endised wene sõjateaduse professorid, nende hulgas sõjaajaloolane Swetshin ja Nesnamow, eriteadlane strateegia alal. Lektorina töötab sääl ka eestlane Kukk, praegune R. K. K. A. staabi luurewalitsuse ülema abi.

Läinud aasta kewadel tehti akadeemia juhatusel poolt tähtsamatele wene sõjateadlastele ülesandeks kokku seada akadeemia õpeainete trükitud teoreetilised õpekursused ilma- ja Wene kodusõja kogemuste waral. See töö olewat juba osaliselt walmis saamas.

Akadeemias on maksma pandud praktiline n. n. „laboratooriumi-seminaari“ õpemetood. Loengute arw auditooriumides on miinimumini vähendatud. Iga seminariiumi koosnewat 6—12 kuulajast, mis õpetamist märksa kergendawat. Nimetatud õpemetood hõlbustawat akadeemia kursuse läbikuulamist eriti nendele kuulajatele, endistele töölistele ja talupoegadele, kel täieline keskkooli haridus puudub. Esimese kahe aasta kestel uuritakse sõjanduse üldisi aluseid ja lahendatakse hulk praktilisi ülesandeid sõjaktika ja -tehnikala alal. Kolmas õpeaasta pühendatakse iseseiswale sõjateaduslikule tööle sõjaprofessorite juhatusel.

Läinud aasta kewadel lõppes wiimase, 3-da, aasta õpekursus strateegilise sõjamaänguga. 1923 a. suwel teostasid akadeemia lõpetajad mitmesuguseid praktilisi töid, muu seas wõtsid osa ka korpuise välisõidust (корпусная полевая поездка) ja tutvunesid praktiliselt punase jalgwäe kompanii, n. n. tulekompanii uue organisatsiooniga gruppide taktika alusel.

Juunikuu algul l. a. ilmusid akadeemia lõpetajad ühes kõrgemate juhtide sõjaakadeemiliste kursuste kuulajatega Petrogradi ühisteks praktilisteks sõjalisteks harjutusteks. 10—20 juunini korraldati neile Krasnoje-Selo piirkonnas välisõidusid ja 20—23. juunini marshmanööwreid kuni Nõukogude Wene piirini. Pääle selle wõtsid akadeemia kuulajad kõrgemate sõjaakadeemiliste kursuste kuulajatega osa praktilistest kahurwäe laskeharjutustest ja manööwritest Luuga kahurwäe pääpoliigoonil. Praktiliste harjutuste lõppemisel tutvunesid nad Kroonlinna meriwäe baasi sisseseade, Balti mere punase sõjalaewastiku seisukorra ja Petrogradi suuremate tehaste tegewusega.

Akadeemias õppides wõtsid kursuste kuulajad 1921—1922 a. kestel tegelikult osa, üksikult ehk löökgruppina, Kroonlinna mässu, Tambowi kubermangus Antonowi mässuliikumise ning üksikute mässuliste salkade tegewuse likwideerimisest Walges-Wenes, Ukrainas ja Turkestanis.

Akadeemias uuritakse igakülgset suurte ilmariikide ja kodanliste naaberriikide sõjalist ja majanduspoliitilist seisukorda. Poola, Rumeenia ja idamaade seisukorra põhjalikuks uurimiseks on akadeemias wastawad osakonnad.

Pääle sõjateaduse tutvustatakse akadeemia kuulajaid ka mitmete sotsiaalpoliitiliste teadustega, nagu: 1) ajaloolise materialismiga; 2) poliitilise majandusõpetusega; 3) Wene kommunistliku erakonna ajaloo; 4) rahwuswahelise poliitika põhialustega (imperialismiga) ja 5) töörahwa liikumise ajaloo. Et poliitilisse tegewusse rohkem süweneda, wõtawad akadeemia kuulajad-kommunistid akadeemia erakonna rakukese kaudu osa Wene kommunistliku erakonna üldisest organisatsioonilisest ja kihutustegewusest.

Iseseiswa sõjateadusliku töö arendamiseks ning punawäe hulkades sõjanduse wastu huwi õhutamiseks asutati akadeemia juures 1920 a. sõjateaduslik selts — „W. N. O.“ (военно-научное общество). Selle seltsi tegewus on laienenud üle kogu Nõukogude Wene maa-ala. Kõigi sõjaringkondade staapide, suuremate wäeüksuste ja kõrgemate sõjaõpeasutuste juures on „W. N. O.-l“ oma osakonnad ning vähemate wäeosade juures sektioonid — n. n. „sõjateaduslikud ringid“. Seltsi pääülesandeks on uurida klasside

sõjategewust. Seltsi eesotsas on seltsi juhatus, millel kuni 20 erilist seksiooni. Seltsis arutatakse tähtsamaid punawäe päewaküsimusi, mis puutuwad punase sõjajõu ümberkorraldamisse ja lahingwõime kõrgendamisse. Tema auditooriumides korraldatakse süstemaatilisi sõjateaduslikke loenguid ja diskussioone. Tõsist tähelepanu pühendatakse ka kodanliste riikide ja wõimalikkude waenlaste seisukorra uurimisele.

Seltsi juhatus annab wälja mitmeid sõjateaduslikke ajakirju, nagu: „W. N. O. tööde kogu“, „Sõjaline piiritagune“ („Военный зарубежник“) ja muud.

Akadeemiat täiendatakse proletaarlise päritolewusega punaste juhtide ja sõjakommissaridega, enamasti kommunistidega ehk kommunismi pooldajatega. Poliitiliselt erapooletud juhid pääsewad sõjaakadeemiasse ainult harukordadel.

Akadeemiasse wastuwõtmine sünnib katsete abil sõjaliste, üldharidusliste ja majanduspoliitiliste teaduste alal. Sõjarewolutsioonilise nõukogu — rewwoenso-weti — päewakäsuga läinud aastal nõuti, et kõik akadeemiasse astujad käesolewast aastast alates ühe suurriigi — Prantsuse, Saksa ehk Inglise — wõi mõne piiriäärse riigi keele tundmises eksamid sooritaksid. Katsetel nõutakse oskust wabalt

ja õieti mõnest wõõrast keelest wene keelde tõlkida.

Nõukogude ajakirjanduse teatel kaswawat akadeemia kuulajate-kommunistide arw alatasa. Poliitiliselt erapooletuid kuulajaid püütakse akadeemia kommunistliku rakukese aktiivsel päälekäimisel ka kommunistide leeri meelitada. Nii et ainult wäike arw erapooletuid akadeemia kursuse lõpetab.

Seni on akadeemia wälja lasknud: 1921 a. — 101, 1922 a. — 129 ja 1923 a. — 67 punast kindralstaablerit. Läinud aasta lõpetajate seas oli 95% kommuniste ja 5% kommunistliku erakonna kandidaate. Praegu õpib akadeemias 451 punast juhti, nende hulgas umbes 90% kommuniste.

Pääle akadeemia lõpetamist on punased kindralstaablerid kohustatud läbi tegema staashi riwi- ja staabiteenistuse alal kuni iseseiswasse staabiametisse määramiseni. Riwi alal peawad nad teatud aja jooksul jalgwäe kompaniisid ehk wastawaid ratsa-, kahur- wõi tehniliste wägede osi juhutama.

Akadeemia teaduslikku tööd ja õpetegewust juhatab sõjaakadeemiline nõukogu.

M.

Sisemisest korrast Poola sõjawäes.

„Rzeczpospolita“ 25. jaan. s. a. toob kirjutuse sisemise korra kohta Poola sõjawäes. Selle kirjutuse päämõtted on järgmised.

Kui Poola sõjawäe sisemist elu tähelepanelikult waadelda, siis wõib temale distsipliini nõrkust ette heita. Nii wõib sagedasti näha, et sõjawäeosadel läbi linna marssides need, kes eesotsas peaksid liikuma, kõrwal jalgteel käiwad. Suuremad wäeosad lähewad wanematest ohwitseridest mööda, ilma et neid sõjawäeliselt terwitaksid. Samuti terwitamata lähewad üksteisest mööda ka tihti wäeosad, kes ohwitseride saatel liiguwad. Trammil ja raudteewagunites wõib reamehi näha, kes ohwitseri sisseastumisel ilma kohta andmata edasi istuma jääwad, tehes, nagu poleks nad sisseastujat märganud. Sarnaseid nähtusi wõib sagedasti tähele panna. Selle põhjuseks olla sisemäärustiku puudumine, millela

raske sõjawäge ühtlustada ja eksimiste korral karistusi määrata. On olemas küll ettekirjutused, mis mitmesugustes päewakäskudes awaldatud, kuid neid ei teata wõi ei mäletata.

Edasi imestatakse, et wile aasta jooksul, mil Poola iseseiswawabariigina on püsinud, sarnast tähtsat sõjawäelist juhtnööri wälja pole antud, nagu seda sise-määrustik on.

Sisemäärustikuga oleks lugu Poola sõjawäes järgmine.

Juba 1920 a. juunis ilmusid sõjaministeriumi I departemangu juures asuwa keskõpetuskomisjoni poolt tähtsad kawad. Komisjoni ülem kindral-leitnant Puchalsky seadis kokku „Sise- ja wäljamäärustiku kawad“. Mõlemad kawad saadeti mitmesugustele wäejuhtidele arwamise awaldamiseks. Isegi wäerinnale ulatasid nad.

Arwustuste ärasaatmiseks määrati 1920 a. 1. detsember.

Kui 1921 a. algul seaduste jaoskond sõjaministeeriumi I departemangust kindralstaabi III osakonna alla üle wiidi, nägi päewawalgust Poola wäljamäärustik, mis 1921 a. lõpuks wälja töötati ja wäeosadele kätte saadeti. Sellest silmapilgust päle pole sisemäärustikust enam midagi kuulda. Tema on wististi mõne jookswate asjadega koormatud referendi lauasahelis luku taga paremaid aegu ootamas, kuni ta sarnase referendi kätte satub, kes ta kallal tõsiselt tööle asub.

Autor teeb etteheiteid, miks sisemäärustiku puudumisel sisemäärustiku ülalnimetatud „kawasid“ maksma pole pandud. Äärmisel korral oleks wõinud tarwitusele wõtta 1918 a. jalg- ja inseneriwäe sisemäärustikku, mis kindral Haller'i armee poolt Prantsusmaalt kaasa toodi. Poola sõjawäes nõuab lahendamist terwe rida sõjawäelisi küsimusi, kuid pole olemas sõjawäe korralduste ja karistuste jaoks tarwilist määrata aukraadide omawahelised suhted, samuti ka kasarmu teenistus, mis puutub patrulli, wangide saatmise ja abiandmise. Puuduvad juhtnõõrid, mis-sugustel juhtumistel wahtkond ja patrull sõjariistu wõib tarwitada.

Mõned neist küsimustest on üksikutes käsukirjades lahendatud, kuid raske on neid lahendusi käsukirjade aastastest kogudest kätte saada.

Toimetuse märkus. Wastawa sisemäärustiku puudumine annab end walusalt tunda igas sõjawäes, kuid selle määrustiku wäljatöötamine alles tekkinud noorte sõjawägede tarbeks ei ole kaugelki nii hõlbus ja lihtne töö, nagu see wast näib kõrwalisele waatlejale. Sisemäärustiku wäljatöötamisel peab arwesse wõtma: rahwa iseäraldusi ja omapärasusi, mis peegelduvad tema päämistes iseloomujoontes; rahwamassi kultuurilist tasapinda; kaasaja waimu; riigi sotsiaalset ja poliitilist struktuuri, majanduslist seisukorda jne. Päälegi on selle määrustiku wäljaandmine seotud üldise seadusandlise töö ja õiguslise korra sisseseadmisega riigis.

Sellega ongi seletataw, et suuremas osas ilma sõja taqajärjel tekkinud uutest sõjawägedes kuni seniajani puudub oma sisemäärustik. Kõiki selle määrustiku kokkuseadmiseks tarwilikke kogemusi ei anna üks kuu, ei ka üks aasta.

Ajutise sisemäärustiku wäljaandmine, mida alaliselt tuleks muuta, tooks weel suuremat segadust, sest et kõik muutused eluwiisides, kommetes ja korras süwenewad ainult aegamööda sõjawäemassisse ja nõuawad nendega harjumiseks pikemat aega.

Mis puutub eriliselt meie sõjawäkke, siis on 6-aastased kogemused siin juba toonud teatawaid andmeid ka sisemäärustiku tarbeks. Üldiselt on sisemäärustik juba projekteeritud ja loodetawasti jõuab ta trükkki juba käesolewal aastal.

Iga sõjawägi peab omama erilise taktika, mida ei wõi laenata teistelt. Seda raskem on laenata teistelt sisemäärustikku, mis wastama peab rahwuslistele omapärasustele.

E. L.

Sõjakoerad.

Möödunud ilmasõja kogemused lääne wäerinnal on näidanud, et nüüdisaja tule wõimsuse tõttu praegused mehaanilised sideabinõud jätawad palju soowida. Ägeda kahurtule all on tihtipääle ainukeseks sideabinõuks olnud elawad inimese abilised — koerad ja tuid. See asjaolu on sundinud paljudes sõjawägedes erilist tähelepanu juhtima just nende sideabinõude ärakasutamise küsimuse lahendamise päle. Jõuti koguni printsibiini, et kõigi mehaaniliste sideabinõude kõrwal peawad olema ka elusabinõud.

Revue d'Infanterie's on ilmunud artikkel sõjakoerte õpetamise ja kasutamise kohta. See artikkel pakub palju huwitawat nii oma mõtte ajakohasuse kui ka autori laialdaste teadmiste tõttu sel alal, kes siin oma teenistusaja kogemusi kasutanud.

Artikli alguses teeb autor ekskursiooni sõjaajaloosse ning tõendab, et sõjakoerte

tarvitamine on ka keskajal juba tuttaw olnud. Karl V sõjawäes olla 400 koera olnud. Selle järel läheb autor ilmasõja päle üle, walgustades koerte kasutamise küsimust. Alguses oli see ala paremini korraldatud sakslaste juures, kellel juba sõjakuulutamise päewaks oli 6.000 wäljaõpetatud sõjakoera. Prantslastel ilmusid esimesed koerad wäerinnale alles märtsis 1915 a. Esialgu tarwitati koeri ainult sanitaar-otstarbeks — haawatute leidmiseks ja nende abiandmiseks toidu ja sidumismaterjaali näol j. n. e. Tark ja truu loom tõi sel alal palju kasu, kuid sanitaarkoerte wäljaõpetamine oli wäga raske ja wäljaelu tingimustes muutus see õpetamine koguni wõimatuks. Selle tõttu tuli peatselt nende tarwitamisest loobuda, ning mõlemad sõdiwad pooled hakkasid koeri kasutama juba puhtsõjaliseks otstarbeks, arwesse wõttes nende hästi wäljaarenenud

inimese poole hoidmise tungi, haistmist ja arusaamist.

Koeri tarvitati õige mitmesugusteks otstarweteks. Olid koerad — tunnimehed, teatekoerad piilkonna ning luure teenistuses jne. Mõned targemad pidasid koguni salakuulaja ametit, milleks nad waenlase seljatagusesse hiilisid ja säält kirjaümbrikke ning muid asju kaasa tõid.

Aga suurimat kasu tõi koerte tarvitamine side otstarbeks (le chien de transmission). Kõige ägedama pommitamise ajal kandsid väljaõpetatud koerad õigelt ning täpselt kirjawahetust 2—4 klm pääle. Nemad asetasid suure eduga käskjalgu ja tihti pidasid teenistust ustawamalt ning kiiremini kui esimesed. Autor toob lahingu näite, kus weebruari 1918 a. Vaudessoni sektoris seitse koera kuue järelwaatajaga täitsid 26 minuti jooksul niisuguse ülesande, mida ei suutnud läbi wiia 34 käskjalga 1³/₄ tunniga.

Sõja lõpuks oli prantslastel sõjateenistuses juba 10.000 koera. Neid kasutati pääasjalikult sidepidamiseks ja warustamise mõttes. Sel alal tõid koerad armeele määratumat kasu.

Artikkel sisaldab väga kasulikke näpunäiteid teatekoerte teenistuse organisatsiooni ja ka nende õpetamise kohta. Sõjakoer peab wastama teatawatele tingimustele, milliseid peab koerte waliku juures silmas pidama. Ta peab tugew ja wisa olema; keha maht kaelaalgust kuni rinnalaluseri ei tohi alla 50 cm olla; ta peab alati alles hoidma kuulmise ning haistmise; peab tark, rahulik, tähelepanelik ja sõnakuulelik olema. Karw olgu kaitsewarwi.

Prantsuse tõugudest kõige enam wastab nõuetele karjakoer (les chiens de berger) ehk Flandria wahikoer (les bouviers des Flandres) Saksamaal aga tarwitati laialdaselt Elsassi karjakoera. Inglased kasutasid tugewamaid fox-terrier'i tõugu koeri.

Autor arwab, et kõige kohasem on teenistuses pidada ainult isakoeri, sest emased meelitawad esimesi tööst kõrwale ja segawad neid teenistuse pidamises. Kuid paljud prantsuse ohwitserid pidasid ainult emakoeri, arwesse wõttes nende suuremat seltsimistungi ja sõnakuulelikkust. Suurt mõju awaldab koerte teenistuse pääle nende otstarbekohane ja õige väljaõpetamise wiis. Õpetamise juures tuleb arwesse wõtta koera tulewast teenistusala ja arendada temale omaseid instinkte: 1) mõistust ja mälu; 2) haistmist ja kuulmist. Haistmise abil wõib koer 12 korda

enda ehk inimese jälgi mööda edasi-tagasi liikuda; 3) kompamist. Koer, eriti lamades, on väga tundelik igasugu maapinna põrutuste suhtes; 4) sihitundmist. Koer, ehk küll mitte nii kui postituwi, oskab siiski väga hästi suuna pidada. Seejuures on tal meelespidamine abiks.

Koera õpetaja peab wastawate omadustega olema, muidu ei wõi väljaõpetamine õige ega tagajärjekas olla. Õpetaja nõutawad omadused oleksid: kannatus, järjekindlus, tähelepanelikkus, oskus koera pääle mõjuda, ilma et karmust, toorust, automatismi ja ükskõiksust endale lubada.

Õpetamise kestwus on 6—8 nädalat, kui igapäew töötada kuni 2 tundi. Esimese kahe nädala jooksul sünnib koera ettevalmistamine, mille eesmärk on koera „kätte wõtta“: teda õpetatakse jälgede järele jooksmata ja tutwustatakse lahingu müraga. Siis algab spetsiaalõpetamine (4—6 nädalat). Nüüd töötawad koera kallal juba kaks inimest: õpetaja ja tema abi. Selle õpetamise eesmärgiks on koerale kätte õpetada sicepidamist kahe punkti wahel. Järk-järgult antakse temale nüüd juba keerulisemaid ülesandeid. Alguses jookseb tema lahtisel maastikul õpetaja juurest abi juure ja tagasi; kaugus 1.000 meetrit. Pärastpoole peidab üks õpetajatest end ära ja koer otsib teda jälgi mööda. Hiljem peetakse neid harjutusi kinnisel ja murdmaastikul (metsad, ojad jne.). Maastikku peab võimalikult sagedamini wahetama. Edaspidine hoolitsemine koera eest seisab alalises kätteõpetatud osa kordamises ja täiendamises. Sideohwitserid peawad wäeosades selle järele waatama, et sõjakoeri mingiks muuks otstarbeks ei tarwitataks. Inimesed, kes koerte juure määratud, peawad neid hoidma teatawates terwishoidlistes tingimustes: karwu wäljakammima, koeri ujutama ja soojal ajal ka pesema, wärske õhu kätte laskma wähemalt 1—2 tunniks. Drilliks peab koer igapäew wähemalt 6—8 klm. ära jooksmata. Teadmiste wärskendamiseks tuleb temale mitmesuguseid ülesandeid kahe liikuga ehk mitteliikuwa punkti wahel anda.

Organisatsiooni mõttes peab sõjakoerte teenistus juba rahuajal kindlaks määratama, kuid ilma et see eelarwet suurendaks ja palju inimesi enda juure kisuks. Prantsuse süsteem on pool sõja, pool era laadi. Direction de l'infanterie juures on wäike „sõjakoerte teenistuse“ osakond olemas, mis peab sidet kohalikkude koerte-armastajate seltsidega.

Sõjawäelised koerte kodud, koolid ja depood, mis sõjaajal olemas olid, likvideeriti 31. dets. 1919 a. ja wäeosades lubati pidada ainult 4 koera iga üksiku wäeosa kohta.

Mobilisatsiooni korral, arwab autor, tuleb luua kaks instantsi, kes juhataksid sõjakoerte teenistust: 1) kõrgem instants armee staabi juures, arwates iga 100 koera kohta 10 inimest, ja 2) alam instants rügementide juures, arwates iga 10 koera pääle; wiimast juhataks rügemendi sideohwitser. Mobilisatsiooni laienemisega peab koerte arw rügementides ulatama kuni 20-ni.

Sõjakoerte teenistusala peab rügementidesse tsentraliseeritama, nende töowiljakuse ja kokkuhoidmise mõttes. Kõige kasulikum ja seepärast ka kõige normaalsem koerte tarwitamine lahingus olgu ainult sidepidamiseks: 1) kompanii ja paaljoni juhatajate wahel ja 2) pataljoni ning rügemendi juhatajate wahel.

Koerad wõiwad suurt kasu tuua sidepidamises kahurwäe ülematega iseäranis seepärast, et kahurwäel on lahingu piirkonnas alati käskjalgadest puudus.

Sergei Leets.

Wabadussõja päiwilt.

Hommiku wara 6. aprillil 1919 sai patarei skout-rügemendi pääliku käest käsu kella 7-ks laskewalmis olla: pääle mitme tagajärjeta katse läinud kahe päewa jooksul Iwanowo-Boloto'st waenlast wälja lüüa pidid skoudid täna, maksku mis maksab, selle punaste kindlustatud toetuspunkti oma kätte saama. Kui tähtsalt waenlane omi seisukohti hindas, näitab imewisa wastupanek 1-se Pihkwa kommunistilise rügemendi poolt, keda kerge wäljapatarei toetab. Wene kommunistid just kui naersid eestlaste asjata katsete üle. See wihastas meid tublistil!

Wederniku külast eelliini poole samuwate skoutide näod olid tõsised. Ükski ei lausu sõna, ükski ei suitseta. Isegi kompaniide naljahambad on oma naljagawarad seekord koju unustanud.

Ühes pataljoni ülemäga kapten Pinkaga ratsutame kolonnidest mööda ja kihutame waatluspunkti poole.

Pahemalt poolt, skoutidega ühel ajal, pidid pääle tungima „walge“ wene Wolõnski rügemendi osad. Tema patareiga, mis meie omast ligi werst maad põhja pool seisis, astusime telefoni ühendusse, et tarbekorral kahurtule jõudu ühiselt kasutada. Skoutide kolm kompaniid pidid Iwanowo-Bolotole läänest kallale tungima, kuna wenelastele ülesandeks tehti wastase paremat tiiba põhja poolt haarata ja temale Pihkwa järwe kallast mööda selja taha minna.

Kui skoudid olid pääletungi lähtejonele jõudnud, kust rünnak pidi algama, awas patarei Iwanowo-Boloto küla pääle

tule. Wihisedes lendasid mürsud üle pääle, külas tõusid mustad suitsusambad ja silmapilk selle järele kõlas neli rakstust. Kohe pääle esimesi pauke jooksid wastase osad majadest külaelsetesse kaewikutesse, kuhu siis ka kahurtuli üle wiidi. Sinna hakkas taguma ka naabri wene patarei rühm.

Meie järgnewat tormijooksu ette aimates, awasid kommunistid metsaserwa pihta, kus patarei waatluspunkt asus ja kust skoudid, lumes lamades, parajat pääle tungimise silmapilku ootasid, kahest osawasti lumme peidetud raskest kuulipildujast kange tule.

Tuli teade, et skoutidel on juba mõned haawatud. Ühes wene patareiga kõwendasime suurtükitald kaewikute pihta, et säält wastast wälja lüüa. Punaste kuulipildujad olid nii hästi maskeeritud, et kaks korda waatluspunkti wahetasime ja ikkagi nende asupaika ei leidnud. Tunnilise laskmise järele jooksid punased üks-haawal kaewikutest külasse tagasi.

Wiisime tule küla pääle üle. Pommitamise tagajärjel hakkas küla warsti kolmest kohast põlema. Suur loomakari liikus säält Pihkwa poole. Rõõmustasime, et waenlane taganema hakkab, kuid asjata — paarkümmend punawäelast ajasid elanikkudelt „konfiskeeritud“ loomad Irboskasse, kuna Pihkwa kommunistilise rügemendi osad külast uuesti kaewikutesse tagasi jooksid. Wiimane asjaolu näitas, et waenlasel tõsised kawatsused ja et ta ei mõtlegi nii hõlpsasti Iwanowo-Bolotot käest ära anda.

Wahepääl hakkas enamlaste patarei meie oma järele jahti pidama, kuid kuulid lõhkesid paarsada sülda ees ja samapalju kõrwal ning mingit kahju ei sünnitanud. Wene patareiga, kes polnud mitte just kõige paremini maskeeritud, oli lugu täbaram: 6—7 granaati lõhkesid otse kahurite keskel; patarei auks peab aga tunnistama, et ta 5 minuti pärast oma tööd jatkas.

Kella 15 paiku langes patarei waatluspunktis waenlase kuulipilduja tule all üks wahwamatest skoutide ohwitseridest, kompanii ülem leitnant Paulmeister. Püssikuul oli temal pääst läbi tunginud. Pisarateni walus sõbra surnukeha pääle waadata, kellega paari sekundi eest juttu ajasin . . .

Kui kahurtuli punastele wäljakannatamatuks muutus, jooksid nad kaewikutest uuesti külasse, ning 20 minuti pärast, kombineeritud shrapnelli ja granaadi rahe all, säält jälle kaewikutesse.

Külas tekkis veel kaks tulekahju. Wastase tegewuse üle ei suudetud küllalt imestada: ilmasõjas oli isegi sakslastel mõnikord vähem wastupidawust! Wõi istuwad säält wiimseni kommunistid?

Kell 16. Skoutide kannatus lõpeb. Siit ja säält ilmuwad ohwitserid ja sõdurid. Nad paluwad luba „punaseid kuradid“ tääkidega nende pesast wälja kihutada. Iseäranis käib pääle ettewaatuseni julge „B“ kompanii ülem leitnant Rehe.

Lõpuks tuleb skoutide pääliku kapten Reissari käest kaua oodatud käsk.

Wolõnski polgu kolmas sotnja pahe-malt poolt ei saa kuigi palju edasi ja heidab kuulipildujate tule all lumme maha. Skoutidel, enne kui nad waenlase kaewikuteni pääsewad, tuleb üle ligi 200 sülla laiuse lageda lumewälja joosta.

Wenelaste pääletung algas weidi warem ja tõmbas punaste silmad oma pääle, seepärast jäi skoutide rünnak alguses tähelepanemata. Wihaselt, ilma püssipauguta, tormasid kompaniid joostes edasi.

Kohe aga lõpeb esialgne waikus: üks-teise järele alustawad kolm nägematut saladuslikku kuulipildujat häwitustööd. Skoudid, hoolimata suurtest kaotustest, jooksewad ikka edasi, et wastasega rinnu kokku saada. Lumewäljal mustendawad surnukehad. Raskesti haawatud, kellel veel liikumise wõimalus, roomawad aegamööda metsa poole tagasi.

Leitnant Rehele jäi eesmärgini kõigest mõni sada sammu. Üksikutega, kes kompaniist järele jäänud, jõuab ta paarikümne sammu kaugusele kaewikust, ja siin langeb ta ühes kaaslastega, mahaniidetud kuulipilduja tulest.

Oma eesmärgi saawutamata tulewad skoutide pataljoni wähearwulised osad pimeduses tagasi . . .

Waikne külm õhtu. Küla kahe ilusama maja trepi kohal lehwib Punase Risti lipp — see halastuse ja sõjamehe kannatuste sümbol. Astun sisse. Õlgedega kaetud põrandal hoigab paarkümmend haawatut, kelle kallal arst, õed ja welskerid talitawad. Keset tuba lamab kolm kõhust haawatud sõdurit. Suures piinas kustub nende eluküünal. „Wiina, veel wiina!“ — paluwad nende kuiwand huuled. Igal pool näha inimese werd: arsti ja õdede kätel ja walgetel põlledel, haawatute riietel, toa põrandal . . .

Waikselt surnud sõdui üle tõmmatakse hall werine sinel. Jodoformi ja were magus lõhn ajab pää ümber käima. Astun toast wälja.

Trepist mõni samm eemal seisab tühi küün. Küüni lahtise ukse ette sõidawad üks-teise järele küüdimeeste reed. Kaks sõdurit tõstawad nende päält surnuid ja panewad neid küüni põrandale ritta maha. Tõmban esimese jäätunud surnu päält poolkasuka: leitnant Paulmeister . . .

Istun tema kõrwale maha, silitan lumivalget ja luuks külmanud nägu. Inimese elu! Mis on inimese elu? . . .

G. L.

K a l i f e e d .

W Kruus.
(Järg.)

Kirjeldatud juhtumisest pääle läks Mõru karjäär kiiresti ülesmäge. Wägitöö eest, kus neljakesi wiele wastasele kallale tungiti ja nad, säält hulgas keegi tähtis punaste kommissar, wangistati, Mõru ise

aga haawata sai, — pandi ta wabadusriigi saamiseks ette. Kuid see polnud veel kõik. Saatuse ise näis Mõru eest hoolitsewat. Ta ülendati esiteks nooremaks, siis wanemaks allohwitseriks. Et kompanii

Wabadusristi Kawalerid.

*Kindral-majoor E. Põdder,
Wabaduse Risti I liigi 1. järgu kawaler.*

Ernst Põdder, sündinud 29. jaan. 1879 a. Alatskiwi wallas Tartu maakonnas. Eelhariduse saanud Tartu linnakoolis. Wilno sõjakooli 1900 a. I järgus lõpetanud. 1905 a. Wene-Jaapani sõjast osa võtnud ja haavata saanud. Ilmasõtta läks kompanii ülemana staabi-kapteni aukraadis. Ilmasõja jooksul on mitu korda haavata saanud.

Kindral Põdder on üks esimestest Eesti kaitseväe organiseerijatest. 1918 a. juulis nimetati ta, siis veel kolonel, I Eesti jalgwäe rügemendi ülema abiks, oktoobris — formeeritava Tallinna Eesti pataljoni ülemaks, detsembris — 1. Eesti rügemendi ülemaks. 12. märtsil 1918 a. ülendati kolonel Põdder kindral-majoriks.

Pärast Saksa okupatsiooni lõppu algab kindral Põdder jälle Wabariigi kaitseväe korraldamist. 17. detsembril 1918 a. anti talle Ajutise Walitsuse poolt ülemjuhataja õigused nende maakondade üle, mida enamlased polnud jõudnud wallata. 23. detsembril määrati ta kaitseliidu ülemaks. 10. aprillil 1919 a. määrati kindral Põdder 3. diwiisi ülemaks, missugusel kohal ta kuni 1921 a. 1. jaanuarini oli, mil ta 2. diwiisi ülemaks määrati.

Päälle Wabaduse Risti on kindral Põdderil 6 Wene aumärki, Läti Karutapjate Ordu aumärk ja Poola Wabariigi Sõjarist.

*Kindralstaabi Kindral-majoor P. Lill,
Wabaduse Risti I liigi 2. järgu kawaler.*

Paul Lill, sündinud 26. jaanuaril 1882 a. Jõgeweste wallas Wiljandi maakonnas. Eelhariduse saanud Walga linnakoolis. 1904 a. Wilno Sõjakooli 1-ses järgus ja preemiaga (kuld uur) lõpetanud. 1908 a. Nikolai sõjawäe akadeemiasse astunud ja wiimase 1911 a. lõpetanud. Ilmasõtta läks kompanii ülemana staabi-kapteni aukraadis. Augustis 1914 a. ülendati lahingus ülesnäidatud wahnuse eest kapteniks. Oktoobril 1914 a. sakslaste kätte wangi langenud. 1918 a. detsembris kodumaale tagasi jõudes määrati kapten Lill Operatiiv-staabi operatiiv osakonna ülemaks. 24. weebruaril 1919 a. Korralduswalitsuse ülemaks. 18. apr. 1919 a. ülendati kapten Lill kolonel-leitnantiks, sama aasta 18. juunil kiiduwäärt teenistuse eest — koloneliiks. 27. märtsil 1920 a. määrati Kindralstaabi walitsuse ülemaks, 2. augustil 1920 a. Sõjawägede staabi ülemaks, missugusel kohal ta senini on olnud, ühtlasi ka Sõjawäe Õpetuskomitee esimees olles. 6. detsembril 1921 a. ülendati kolonel Lill iseäralise kiiduwäärt ja Wabariigile kasuliku teenistuse eest kindral-majoriks.

Päälle Wabaduse Risti ja 2 Wene aumärki on kindral Lillil Poola Wabariigi „Polonia Restituta“ aumärk ja Sõjarist, Soome Walge Roosi Ordu I klassi komanderi aumärk.

weltweebel lahingus juhtus surma saama, määrati Mõru wabanenud kohale.

Ka Mõru ülalpidamine oli suuresti muutunud. Näis nagu oleks uue mundriga ka uus waim ta päale tulnud. Ta kõne omandas iseteadwuse. Liigutusi tegi ta nüüd alati teatawate nurkade all, kuid ilma et nad sääljuures nurgelised oleksid olnud. Ka wapper oli ta. Nüüd, kus karjääril algus tehtud ja ta ülemate tähelepanu enda pääle tõmmanud, polnud enam karta, et ta teened hindamist poleksid leidnud. Teda loeti üheks julgemaist meestest terwes rügemendis. Ja kuigi talle suurte lahingute eeli weel haigused juhtusid, asus ta wahel, kui seejuures silma wõis paista, wabatahtlikult hädaohtlikkudele ette wõtetele.

Pole seepärast ime, kui kõrgem ülemus aru pidas, kas Mõru ei tuleks aseohwiteri aukraadi saamiseks ette panna. Ohwiteridest oli suur puudus, ja sündsamat meest kui Mõru oleks ehk selle au wäärilist waewalt teist leidunud. Ta oli korra ja distsipliini armastaja, päälegi wabadusriisti kawaler. Mis aga ta wälimusse ja esinemisse puutus, siis jättis see igasse ühesse kõige parema mulje. Ja uude aukraadi tõstmisel, millega ta poolesti ohwiteride hulka pääses, tuli ka seda arwesse wõtta.

Niisugusesse päädpöoritawasse kõrgusse, millest ta warem isegi unistada poleks julenud, oli Mõru siis tõusmas. Ja kõige selle eest wõlgnes ta tänu pääasjalikult kalifeedele. Nad olid teda ahwatelenud julgust peidukohast nende endisele kandjale kallale tungima, kusjuures ta haawata sai, hiljem talle aga ülenud ja wabadusriisti anti. Ka wälimuse eest, mis igasse ühesse hää mulje jättis, wõlgnes ta tänu pääasjalikult kalifeedele. Pole seepärast ime, et ta nende eest hästi hoolitses ja neid iga päew suure hooliga harjas, nii et ta isegi kartma löi, kas ta ehk seega kalifeed enneaegselt läbi ei kuluta.

Kuid siis juhtus midagi, mis Mõru kalifeede ees salakartusega täitis.

See oli enne Landeswehri kallaletungimist. Meie wäed olid Põhja-Latwija punastest puhastanud ning waenlasega wõitlusi pidades ja teda taga ajades kuni Düünani wälja jõudnud. Kõigist neist wõitlustest oli ka Mõru tegewalt osa wõtnud, waenlast ikka haarata ja piirata püüdes. Wiimati, kui waenlane lõpulikult löödud ja nii kokku sulanud, et enam

kedagi haarata polnud, jäädi Lätimaale ühte mõisa puhkusele.

Ühel õhtul enne magamaminemist tegi Mõru akna lahti, et wäljast wärsket õhku tuppa lasta. Kui warstine ase-ohwiter, kel suuremad eesõigused, oli ta endale omaette toakese hankinud. Ta peatas üheks momendiks aknal ja lasi pilgu korra üle looduse libiseda. Aias kaswawad toomed, millede ladwad teisel korral asuwa toakese aknaga ühel kõrgusel, walendasid õites, nagu oleks keegi nad lumega üle riputanud. Eemal üle walge toomedemere sumerdus eha. Ainult õhk tundus haruldaselt raskena; ning idas, nõrgalt kumawale ehale wastupidises sihis rühmas üles sume pilweserw nagu tinajas mägi.

Looduse ilu jättis Mõru külmaks. Ta haigutas sügawasti, kratsis pihta ja lahkus siis aknalt, et magama heita. Ta puges kalifeedest wälja ja seadis nad woodist eemale tooli selgtoele nõrka kuuwalgusesse, mis otse aknast tuppa paistis. Siis istus ta woodiäärele ja pühendas mõned silmapilgud kalifeede waatlemisele, mis, hoolimata toas walitsewast hämarusest, talle oma iäikele nühitud nahksete lappidega ja laiade punaste kantidega sinisel põhjal suurepäralist waadet pakkusid.

Oma kalifeede ilu waatlemast tüütunud, heitis ta wiimati magama. Kuid täna lasi uni asjata end oodata. Toas oli haruldaselt soe ja lämbunud. Päälegi polnud Mõru, kel tihti paljas maa küljaluseks, harjunud pehmel matratsil magama. Rahutult wähkres ta woodis ja kõiksugu rumalad mõtted tulid tal pähe. Tal torkas meelde, et oli akna walla jätnud, kuna öösi, kui ta magab, waras lahtise akna kaudu tuppa wõis hiilida ja kalifeed ära wiia. Et tuba teisel korral, pakkus talle wähe lohutust. Hiljuti oli ta ülipõnewat kriminaalromaani lugenud, kus juhtumine ette tuli, et rahulikult rändajalt, kui see öösi wõörastemaja numbris magas, isegi neljandalt korralt mitte üksinda riided, waid ka kõik muu ära warastati. Kui rändaja teisel hommikul ärkas, oli ta sunnitud niikauaks woodi jääma, kuni talt mõõt wõeti ja selle järgi linnast uus sobiw ülikond osteti. Mõru, kel haruldaselt mänglew fantaasia, kohastas selle juhtumise ka oma kalifeedele. Miks ei wõinud juhtuda, et keegi kalifeede wargusega õnne katsub. Talle oli isegi paistnud, et mõisa rahwas päewal tema kalifeid kõige aja tähelepanelikult, isegi kadedusega oli silmitsenud, ning miks

ei wõinud neist keegi wargusega õne katsuda, teades, et Mõru raskesti magab.

Kartus kalifeede saatuse pärast ei annud Mõrule asu. Ta tõusis wiimati woodist ning haagitas akna jälle kinni. Nüüd heitis ta juba hulga rahulikumalt woodi ning uinus warsti magama. Kuid ka unes ei jätnud teda kalifeed rahule.

Mõru magab woodis, silmad kinni, kuid hoolimata sellest pole toas ainumatki nurka, mis ta pilgu eest warjule jääks. Ta näeks nagu terve kehaga, ehk seda küll tekk katab. Wiimati koondub terve Mõru nägemine tooli selgtoel rippuwaile kalifeile, millede läikele hõõrutud nahaga kaetud tagumik kuuwalges heledasti kiiskab, endast nagu ise walgust wälja, saates. Tükk aega silmitseb Mõru kalifeid, kui korraga näeb, et need liiguwad. Nad tõusewad tooli seljatagusest püsti, hüppawad põrandale ning sammuwad siis otseteed woodi poole, kus Mõru puhkab. See teeb tõrjuwa liigutuse, kuid kalifeed ei pane seda tähele, hüppawad woodi ja hakawad endi peremeest painajana muljuma. Küll katsub Mõru neile wastu hakata, küll nende käest minema pääseda, kuid kalifeed on endi peremehest tugewamad ja suruwad ta ikka jälle alla. Wiimati hüüab Mõru appi ja ärkab, istukil woodis, ise üleni higine. Hereda kuuwalguse asemel, nagu see unes oli olnud, walitses toas pilkane pimedus.

Mõru istus ühe silmapilgu hämmastanult woodis. Siis tõusis ta üles ja kobas käsi-kaudu tooli juure, kuhu ta õhtul magama minnes kalifeed oli pannud. Need lebasid nüüd jälle rahulikult tooli selgtoel, nagu poleks nad end säält üldse liigutanud. Kalifeede päralolekus weendunud, ruttas Mõru akna juure, et pimeduse põhjuse üle selgusele jõuda, ühtlasi ka wärsket õhku tuppa lasta, sest toas oli wõimatu soe ja lämbunud. Kuid waewalt oli ta akna praotanud, kui nägematud jõud selle ta käest haarasid ning säherduse hooga wastu maja seinu wirutasid, et ruudud kõlinal kildudeks purunesid. Ehmunult seisis Mõru lahtisel aknal ja waatas wälja kottpimedasse õhe, kus torm möllas, wihma kohinal alla kallas. Äkki poolitas wälg taewa, walgustades oma tulise sinaka joaga üheks silmapilguks tormis painduwad puud, siis käis raksatus, mis maja wärisema pani ja õhu wirwendusega täitis. Wihmawaling löi äkilises tuulehoos läbi katkise akna tuppa ja kallas aknal kuulatawa Mõru nagu kapaga üle. Ruttu pani Mõru akna kinni, et woodis teki all warju otsida. Painajalik uni, äike — kõik ühinesid ta ettekujutuses suureks mõistatuseks, millest ta aru ei suutnud saada. Mõru oli ebausklik. Tas tekkis arwamine, et see midagi harukordset, temale saatuslikku pidi tähendama. Nagu warsti selgus, polnud ta eksinud. (Järgneb).

Sport Soome kaitseliidus.

Reserwide ettewalmistus sõja korraks on paljudes riikides, sääl hulgas ka Soomes, päewakorral. Wiimases on ta laia ulatusega ja kindlal alusel. Kõige tähtsamaks organiseeritud reserwiks on sääl kaitseliit, millesse umbes 100.000 meest kuulub. See ühing moodustab miilitsa, mis nii riigi kui seltskonna poolt ülal peetakse. Sääljuures ei lepi nii esimene kui ka teine ainult rahalise toetusega. Kaitseliit saab juhte kaadriwäest, kuna seltskonna abi terve rea organisatsioonide läbi awaldub, kes kaitseliidule abi annawad ja ta eest hoolitsewad. Wiimaste eesotsas seisab Lotte Swõrds'i naisorganisatsioon.

Kõige kaugemaski Soomemaa nurgas wõib tähele panna, kui tugewasti seltskond kaitseliitu toetab. Ükskõik kus kaitseliit oma harjutusi korraldab, kõik majutuse ja toitmise küsimused lahendatakse Lotte Swõrds'i kohaliku naisorganisatsiooni poolt. See organisatsioon juhatab toidu ja riidewarustuse ladusid ning sanitaarasutusi. Pääle selle on tal ülesandeks tarwisminewat rahalist abi muretseda. Et seltskond kaitseliidu wastu sügawat huwi tunneb, siis on toetust kerge saada.

Seega saawutatakse kaitseliidus töö jaotus: mehed teewad pääasjalikult õppuse küsimusega

tegemist, kuna majandusline aparaat naiste hooldeks jäetakse.

Kursused, mis Lotte Swõrds'i organisatsiooni õpilaste poolt läbi wõetakse, jagunewad harilikult nelja osakonda. Iga naine spetsialiseerub ühel nendest. Osakonnad on järgmised: a) köögi-osakond, kus pääasjalikult wälkõökide ja wäljas tuel söögiwalmistamise wiiside pääle rõhku pannakse; b) riietamise osakond, pesu õmblemiseks ja wälirännakute jaoks riiete walmistamiseks; b) sanitaarosakond, haawatute ja haigete eest hoolitsemiseks, ja lõpuks d) rahaline osakond, kus õpetatakse, kuidas kaitseliidu jaoks inimestelt raha koguda ja kogutud summasid walitseda. Nii on siis naine hooldajaks ja perenaiseks, mees aga sõduriks.

Esimene asi, mida kaitseliidus õpetatakse, on laskmine. Kui kaitseliidu liige laskmise katse on sooritanud, saab ta püssi, mida tal õigus on kodus pidada. Kuulipildujad, milledega kaitseliit samuti warustatud, asuwad organisatsiooni ringkondade staapides ning antakse ainult harjutuste ajaks wälja.

Kaitseliidu lihtsõdurite õpetamine jaguneb kolme klassi. Esimene klass — püssiga tutwune-

mine ja laskma õppimine. Teise klassi pääsetakse, kui väliteenistuse tähtsamatest osadest katse sooritatud. Kolmandasse klassi — kui kehalisest ettevalmistusest katse sooritatud: jooks 100—1500 m, heitmine, kõrgushüpped, samuti ka oskus „pesõpallõd“, iseliki liikuvat mängu, märgida. On iseenesest mõistetaw, et kolmanda klassi alla käiwad ainult noored mehed. wanemad kuuluwad esimesse ja teise klassi.

Laskewõistlused, mida sagedasti ja paljudes kohtades korraldatakse, koondawad kokku mitmes wanaduses ja mitmesuguse seltskondlise seisukohaga inimesi. Laskewäljal lamab töölise kõrwal tööstur, samas endine Washington'i saadik, weel edasi peremehes talupoeg jne. Seepärast on iga täiskaswanud soomlane laskur ja suusataja.

Soome suusasport on pääasjalikult legendiku, mitte mäesport. Seepärast kinnitatakse suusad jala külge ainult ühe nahkaasa abil, kuhu kõwa ja weidi ülespoole keeratud ninaga saabas pistetakse. Pika talwe kestwusel on suusad ühenduspidamise abinõuks. Käesolewal ajal on suusasport Soomes niiwõrd arenenu, et täiesti aluse on kaotanud waras olemas olewamine, nagu oleks Soome wastu võimalik ainult talwel operatsioone ette wõtta, see on, kui igaltpoolt jääd mõõda läbi wõib pääseda, et seega kitsaist järwede defileedest läbimise hädahust pääseda. Üldse on suusapordi läbi saawutatud, et talwe enam ajaks ei loeta, mis sõjalisi operatsioone Soome wastu soodustab.

Wäga huwitawalt on Soomes suusawõistlused ühes laskeharjutustega korraldatud. Seda toime-

tatakse järgmiselt. Wõistlustest osawõtja, kes teatawa numbriga ära märgitud, leiab läbijooksu teel kusagil märgid, mis tema numbriga ära on tähendatud. Enda numbri pääle saftudes, laseb suusataja ning jätkab siis jooksu. Lasketagajärjed arwatakse wälja kaunis keerulise formeli abil, kus arwesse wõetakse kolme elementi: wõistlusest osawõtja wanadust, jooksu kiirust ja laskmise tabawust. Selle formeli abil on ka sel, kes wanemas eas, hää laskur, kuid mitte osaw suusataja, ikkagi wõimalus aukohale pääseda.

See tõmbab suurel määral osawõtjaid ligi, mispärast sarnased wõistlused wäga populaarsed ja hääks sõdurite ettevalmistamise kooliks on.

Kolmandaks erialaks, mida kaitseliidus igal pool harrastatakse, on automobiilidega ja mootorpaatidega tutwunemine. Mootoritega ümberkäimise oskus ja nende ehituse tundmine on Soomes igalpool wäga laiali lagunenu. Näitena wõib tuua järgmise juhtumise. Kord juhtus kaitseliidu automobiilil 60 klm Helsingist takistus. Kuna rike pikaaajalisemat parandust nõudis, siis teatati Helsingisse, kust warsti uus auto kohale jõudis, millel juhiks adwokaat. Auto oli tema omandus. Asi on selles, et Soomes on kõik autode omanikud kohustatud kaitseliidule kaasa aitama. Käesolewal juhtumisel oli abiandmise wahikorral adwokaadi auto. Wiimase omanik istus esimese kutse pääle autosse ja tõttas appi. See juhtumine näitab piitlikult, kuidas Soome seltskond oma kaitseliidu eest hoolitseb.

D. L.

Prantsusmaa ja suure laskeulatusega raske kahurwägi.

Suurtükiväe tehnika tähtsamaks saawutuseks ilmasõjas tuleb pidada raske kaugemaa-kahurväe arenemist, millel suur tähendus riigikaitsel. Prantsuse ja Belgia kindluste saatus sakslaste päälungil ajal ilmasõja esimestel päewadel annab selget tunnistust selle kahurväe tähendusest. Sakslastel olid tarwitada kahurid kaliibriga 30,5 cm (12 tolli) ja 42 cm (16 tolli). Nende laskeulatus oli 14 klm, — märksa suurem kui tolleaegsetel harilikudel kahuritel. See wõimaldas sakslastele paigutada oma patareisid kindluste piiramisel sinna, kuhu belglaste ja prantslaste kahurtuli ei ulatanud. See asjaolu, kui ka hiigla mürskude ettekujutamata materjalne ja weel hirksam moraalne efekt wõimaldas niiwõrd kiirelt purustada wastase tugewaid kindlusi, et Prantsuse ja Belgia kindralstaapide kalkulatsioonid ja plaanid täiesti segamini löödi.

Sõja jooksul püüdsid mõlemad pooled weelgi suurendada kahurite laskeulatust ja kaliibrit. Et mõlemal sõdiwal poolel sõjawäe tehnika isesuguselt arenes, siis läksid ka laskeulatuse tõstmise katsed prantslastel ja sakslastel iseteed.

Prantslastel tundus sõja algul suur puudus suure laskeulatusega raskest kahurväest. Niisugune kahurwägi moodustati pääasjalikult mere ja ranna kahuritest, mille transporteerimiseks tarwitati erilisi tugewaid raudteeplatworme. Nende kahurite laskeulatus oli Saksa omadest suurem. Ülesannete korralik lahendamine nõudis äärmiselt

suurt liikuwust. Seepärast kujunesidki suure laskeulatusega kahurid prantslaste juures reserwkahurväe tuumaks, mida wõidi lühikese aja jooksul saata ükskõik missugusse wäerinna piirkonda.

Sakslased aga olid arwamisel, et raske kaugelaskja kahurväe probleemi wõib lahendada ainult erikonstruktsiooni teel. Warsti ilmusidki neil niisugused suure laskeulatusega suurtükid, millest pommitati Dünkirchenit ja Nancy'd. Uuel laskeulatusel oli mitte ainult moraalne, waid ka üsna suur materjalne mõju. 38 cm suurtüki hää tagajärjed andsid sakslastele esimese tõuke kuulsate kaugelaskjate kahurite ehitamiseks, millistest 1918 a. pommitati Pariisi 135 klm kauguselt.

Ka prantslastel läks korda sõjaajal ehitada wäga suure laskeulatusega kahureid, millistel oleks kahtlemata olnud tähtsam tulewik, poleks sõda nii järsku lõppenud.

Rahuleping asetas mõlemad wastasriigid suure laskeulatusega raske kahurväe edasiarendamise suhtes eraldawasse seisukorda: kuna Prantsusmaal, kui wõitjal, kõik wõimalused awanesid, pidi Saksumaa häwitama kõik oma raske kahurväe ja loobuma rahuaegsest loowast tõöst ja töötusriikastest katsetest.

Prantsusmaal on nüüd tarwitada uuemaaja nõuetele wastaw rikkalik raske kahurväe materjal. Temal on ka täielik wõimalus seda igakülgselt edasi arendada. Jälgides sõjawäelist ajakirjandust, wõib näha, et selles suunas tehakse Prantsusmaal saladuse katte all palju tööd.

Suure laskeulatusega kahurite uurimiseks ehitavad prantslased mereranda uued poligoonid, sest harilikud on selleks liig kitsad. Kaks raiooni on niisugusteks poligoonideks iseäranis sündsad: mererand Girorde ja Adouri jõgede vahel ja Pas-de-Calais rand St. Michel lahe ja de la Hague nina vahel. Uute poligoonide tarvitada ehitatakse eriraudteed.

Prantsuse suurtükiwäe inspektor tähendas Inglise lehe Morning Post kirjasaatjale, et tulewiku sõjas saab Prantsusmaa laialt tarwitama kaugema suurtükke, mille laskeulatuse oleks vähemalt 140 klm, wõib olla isegi 200 klm. Strateegiliste

raudteede tihe wõrk wõimaldab Prantsusmaale niisuguseid suurtükke tarwiduse järele kergesti ümber paigutada sinna, kuhu neid kõige rohkem tarwis läheb. Inglismaa pommitamine Prantsuse territooriumilt ei sünnitawat mingisuguseid raskusi. Niisama kerge olewat raske kahurtule alla wõtta ka Baierit, Württembergi, Baadenit jne. Inglis-prantsuse konflikti, — lisa prantsuse kindraldiplomaatlikult, — on küll raske ette kujutada, kuid igasuguste ootamatuste wastu peab siiski alati kindlustatud olema.

G. Leets.

Jalgwäe saatjad kahurid Ameerika Ühisriikides.

Ameerika Ühisriikides toimetatakse wiimasel ajal katseid järgmiste jalgwäe saatjate kahuritega:

a) Liuglewa lendjoonega suurtükk kaliibriga 37 m/m, laskmiseks lahtiste märkide pihta, nagu tankid, kuulipildujad ja teised sarnased märgid jalgwäe lahingus.

b) Kumera lendjoonega kerged müüserid kaliibriga 75 m/m ja 57 m/m warjatud märkide tulistamiseks.

Üldnõudmised, mis jalgwäe saatjatele kahuritele ette seatakse: nad peawad koostwõetutena kergesti transporteeritawad olema meeskonna seljas, kusjuures koostwõtmine ja kokkupanemine oleks lihtne ja kiire. Ühtlasi nad peawad wõimaldama wedamist *wegautodel ja hobustega*.

"Army Ordnance" awaldab järgmised andmed ülaltähendatud kahurite kohta.

I. 37 m/m suurtükk.

Kere pikkus kaliibrites	39,5
Kere kaal	34,0 kg
Algkiirus	604 mt/sek
Mürsu kaal	0,56 kg
Lõhkeainet mürsus	90,7 gr
Lafett-wankri pikkus	3,55 mtr
" kõrgus	66,4 cm
" laius	66,4 cm
Süsteemi üldine kaal	136,78 kg

Suurtüki kere ühes pääletõuke wedrudega on paigutatud hälli sisse. Kere lahutamine hällist on lihtne ja sünnib wäikeste jõupingutustega õige kiiresti. Häll kujutab enesest tühja tsilindrit, mille sees on wedrudega ümbritsetud suurtüki kere; kompressor on kinnitatud hälli külge wäljastpoolt.

Lafett koosneb hällist, sabast, lahingteljest ja kahest rattast. Saba moodustawad kaks üksteise sisse paigutatud terastsilindrit, mis wõimaldab saba lühendamist ja pikendamist. Eriti wäikeste tõstenurkadega laskmise juures on tähtis saba pikendamine, — seega muutub kahur laskmise ajal stabiilsemaks.

Pöörde mehhanismil on täiesti omapärane ja ühtlasi wäga lihtne ehitus: lahingtelje keskmine osa kujutab enesest winti, mis ühenduses on winditud lafeti osaga; parempoolse ratta tsentrumis on wint, millega lahingtelg keerlema panakse, ja keerlemisega nihkub kahur wasakule ehk paremale.

Tõstemehanism kujutab enesest kahekordset kruwi, mille otsad on ühendatud sabaga ja hälliga

Sihtimine sünnib hariliku wiisi kaudu.

Transporteerimiseks lahutatakse kahur nelja jakku: suurtüki kere, häll kompressoriga, saba ja lahingtelg ratastega.

II. 75 m/m ja 57 m/m kerged müüserid mud. 1923.

	75 m/m müüser	57 m/m müüser
Süsteemi üldine kaal	129,26 kg	99,79 kg
Kere kaal	34,0 kg	24,94 kg
Hälli kaal	31,75 kg	27,21 kg
Saba kaal	31,75 kg	20,0 kg
Rataste, lahingtelje ja pöörde- ning tõstemehanismide kaal	32,76 kg	27,64 kg
Mürsu kaal	5,98 kg	2,72 kg
Lõhkeainet mürsu sees	317,0 gr	167,0 gr
Algkiirus	74—137 mt/sek	74—137 mt/sek
Laskekaugus	539—1691 mtr	411—1329 mtr
Tõstenurk	45° kuni 65°	45° kuni 65°
Pöördnurk pöörde mehhanismiga	10°	10°

Mõlemal müüseril on 5 laengut, mis wõimaldavad õige mitmesugust algkiirust (74 kuni 137 meetrit sekundis).

75 m/m ja 57 m/m müüserite hälli ja kere ehitus on 37 m/m suurtükiga wõrreldes täiesti ühesugune. Pöörde- ja tõstemehanismide ehitus sarnaneb samuti 37 m/m suurtükile.

Müüserite ehitus on lihtne ja nende käsitlemine hõlbus. Transporteerimiseks lahutatakse nad nelja ossa: kere, häll, saba ja lahingtelg ratastega.

G. Leets.

Lenini surma järel.

Lenini surm, nagu enamisest ajakirjandusest näha, andis suuremat hoogu kommunistliku kihutustöö arendamiseks nõukogude liidus. Muu seas kasutati seda sündmust ka punase sõjajõu meelsuse kindlustamiseks ja tema lahinguvõime tõstmiseks. Eriti püüti juhtivate sõjapoliitiliste tegelaste poolt uut tõuget anda punase õhulaewastiku suurendamiseks.

Üleliidulise nõukogude konverentsi leinangul 26. jaanuaril s. a. tuletas Wene kommunistliku erakonna keskkomitee liige Stalin meele, et Lenin korduvalt toonitanud nõukogude võimu tähtsama toe — punawäe ja punase sõjalaewastiku — kindlustamise tarvidust. Stalin kutsus kõiki konverentsist osawõtjaid punaste sõjajõudude lahinguvõime tõstmise eest hoolt kandma.

Kroonlinna garnisoni meri- ja punawäelaste poolt otsustati koosolekul Kroonlinna kindlust Iijitshi kindluseks ümber nimetada.

Moskvas asuva I Budennõi ratsaarmee koosseisu kuuluwa 1. eraldi ratsarügemendi meeskonna poolt avaldati soovi selle brigaadi ümbernimetamiseks Iijitshi ratsabrigaadiks.

Mitmete Ukraina sõjaringkonnas asuwate wäeosade meeskonnad otsustasid oma osasid Lenini wäeosadeks ümber nimetada.

Nõukogude õhulaewanduse arendamise suhtes tehti järgmised otsused: 1) nõukogude liidu õhulaewastiku sõprade keskseltsi (O. D. B. Ф.-C. C. P.) presiidiumi poolt alata „Iijitshi“ nimelise lennu-

salga ehitamist mitmesuguste asutuste poolt annetatud rahasummade eest; 2) samasugune otsus tehti ka Ukraina nõukogude wabariigi ja loode (Petrogradi) oblasti „õhulaewastiku sõprade seltsi“ juhatuse poolt; 3) Wjasnikowi tehase (Wladimiri kubermangus) erapooletute tööliste poolt annetada pool päewapalka „Wladimir Iijitshi“ nimelise lennuki ehitamiseks.

Lenini surma puhul pöörati tähelepanu ka kommunistliku meelsuse ja sõjaka waimu kasvatusele wene noorsoo keskel. Wene noorkommunistide, n. n. „komsomoltsõde“ (комсомольцы) keskkomitee pööras üleskutsega kõigi noorte pioneeride (punaste skoutide) ja üldse proletaarliste laste poole, tuletades neile meele, et Lenin olewat olnud proletaarlise klassiwõitluse pioneeriks ning ühtlasi ka, kõigi maade tööliste teejuhiks wõitluses kommunismi ideaalide eest. See-pärast tulewat nüüd kõik noorte pioneeride grupid ümber nimetada „Lenini kommunistlikkude noorte pioneeride lastegruppideks“.

Ühenduses Petrogradi ümbernimetusega Lenini surma puhul „Leningradiks“ nimetati ümber ka Petrogradi sõjaringkond Leningradi sõjaringkonnaks ja Petrogradi kindlustatud piirkond Leningradi kindlustatud piirkonnaks.

Et suurendada kommunistide ½ punawäelaste seas, alustati wäeosade poliitiliste organide poolt kihutustööd punawäelaste meelitamiseks kommunistlikku erakonda.

M.

Ametlikud teated.

Sõjawäe Ühendatud Opeasutuste juures tagawarawäe ohwitseride ettewalmistuskursuse lõpetanud aspirandid määratakse praktiliseks ettewalmistuseks järgmistesse wäeosadesse, 7. webruarist s. a. arwates:

Alfred Minding, 1. jalawäe rügemendi; Arnold Karukäpp, 1. jalawäe rügemendi; Willem Stein, 1. jalawäe rügemendi; Alfred Ehin, 7. jalawäe rügemendi; Moorits Mällo, 7. jalawäe rügemendi; Hans Johanson, 7. jalawäe rügemendi; Jaan Wiks, 3 üksiku jalaw. pataljoni; Martin Markson, 6 jalaw. rügemendi; Karl Karb, 10. jalaw. rügemendi; Joosep Rätsepson, 10. jalawäe rügemendi; Johannes Gutmann, Sw. Ühend. Opeasutustesse.

Määratakse teenistusse: Registreerimisele ilmunud arst Leonhard Pääsuke 1. jalgwäe rüg., arwates 1. weebr. s. a.

Sw. ametniku asetäitja Kirill Muhel tagawarawäest Merijõudude staapi, arwates 2. weebr. s. a.

Wiiakse üle teenistusse: Wanem-leitn. Ewstafi Miido Sõjawäe Ühendatud Opeasutustest Läänemere laewastiku diwisjoni, arwates 1. jaan. s. a.

Leitnant Edgar Grewing Sw. Warustuswalit-susest 3. suurtükiwäe rüg., arwates 1. weebr. s. a.

Noorem-leitn. Fritz Lepp 1. suurtükiwäe rügemendist 2. suurtükiwäe rüg., arwates 24. jaan. s. a.

Arwatakse reserwi: Alam-kapten Aleksander Teppich, 1. jalgwäe rügemendist, 1. webruarist s. a. Alam-kapten Konstantin Pomerants, Sädetelegraafi kompaniist, 1. webruarist s. a.

Wabastatakse kaitsewäe teenistusest: Kolonel Feofan Lebedew, tagawarawäest, I diwiisi arstliku komisjoni otsusel, arwates 7. webruarist s. a.

Kustutatakse ohwitseride nimekirjast: Lipnik Robert Müller, tagawarawäest, surnud 25. now. 1922 aastal.

Lipn. Leonid Oksenstorn, tagawarawäest, surnud 2. apr. 1922 a.

Ohw. asetäitja Johannes Tamm, tagawarawäest, surnud 19. dets. 1923 a.

Wäljamaa sõjawäed.

Wenemaa.

Wabatahtlikkude wastuwõtmine punawäkke. Ajakirjanduse teatel wõetakse praegu wabatahtlikkudena punawäkke noori mehi, kes sündinud mitte hiljem kui 1913 aastal.

Palgamaksmine punawäes. Punawäe ülemjuhatuse korraldusel maksetakse palka punawäes alates oktoobrikuust 1923 a. iga kuu 15. päewal „tsherwontsi“ rublades ehk nõukogude paberrahas wastawalt tsherwontsi kursile (nominaalselt wõrdub tsherwontsi 10 kuldrublane).

Palganormid määrati septembris l. a. 30-astmelise tabeli järele, kus põhipalgad kõikusid wastawalt ametkohale, alates 0,30 „kaubarublast“ (I astmel) товарный рубль — wastab endisele kuldrubla) kuni 150 „kaubarublani“ (28. astmel).

Pensioonid punastele inwaliididele Ajakirjan-duse andmetel määrati nõukogude walitsuse poolt pensioonid kodusõja inwaliididele järgmises suu-ruses: I järgu inwaliididele -- 14 kuldrubla, II j. — 10 krbl. ja III järgu — 8 kuldrubla kuus.

Inwaliididele „punase lipu“ märgi kawale-ridele määrati suurendatud pensioon, wastawalt järgule, kuhu inwaliid kuulub, 20 kuni 40 kuldrublani kuus.

Lennurahade määramine lenduritele. Liidu „rew-woensoweti“ käsikirja järele maksetakse punas-tele lenduritele, lendur-waatilejatele ja tehnilisele personaalile pääle põhipalkade weel iseäralisi len-nurahaid, alates 1. detsembrist 1923, 15—80 tsher-wontsi rubla kuus.

Inglismaa.

Inglismaal on kahe uue miinihāwitaja „Witch“ ja „Whitehall“ ehitus peaaegu lõpul ja wettelask-mine sünnib lähemal päiwil Nimetatud miinihāwi-tajad on määratud Wahemere laewastiku kosseisu täiendamiseks, samuti kui eelwiimastena wette lastud sõjalaewad „Worcester“ ja „Wren“. Miini-hāwitaja „Whitehall“ kuulub admiraliteedi „W“ tüübiliste laewade hulka, kuna „Witch“, mille wee wäljasurwe 1350 tonni, masinad 30,000 h. j. ja kiirus 35 sõlme tunnis, erilise Thorneycroft „W“ tüübiliste laewade hulka kuulub. „Whitehall“i wee wäljasurwe on 1325 tonni, masinad 27,000 hob. jõulised ja kiirus 34 sõlme tunnis. Mõlemate laewade relwastus on ühesugune ja seisab koos

kahest 3-torulisest torpeedo aparaadist, neljast 4,7" ja kahest 2-naelalisest kahurist kummagil.

J. A.—n.

Ühisriigid.

P.-Ameerika Ühisriigid on kõige suurema sõjalaewa „Colorado“ omanik, mis pääle ilmasõda on ehitatud. „Colorado“, mille wee wäljasurwe 32.600 tonni, pikkus 600 jalga ja laius 97½ jalga, tegi hiljuti, enne oma reguläärsesse teenistusse määramist, pikema katsereisi Euroopasse, peatades Portsmouth'is, Cherbourg'is, Villefranche'is, Neapoli-s ja Gibraltaris. „Colorado“ on relwastatud kaheksa 16" — kaliiber 45 — ja kahesteist 5,5" kahuriga. Pääle selle on tal kaheksa 3" lennukite wastast kahurit ja kaks 21" torpeedo toru. Kaheksa rasket kahurit on asetatud laewa keskjoonele, 18" paksuse soomusega kaetud tornidesse paari wiisi, mis wõimaldab tuleandmist kõigist kahuritest mõlemile poole laewa, ette ja taha aga 4 kahurist. Kahurid, mille tõstenurga maksimum on 30 kraadi ja äärmine laskekaugus üle 27 wersta, on uuema mudeli järele walmistatud.

Üidse on „Colorado“ tehnika wiimane sõna. Tema ammutab oma liikumise jõu Westinghouse'i turbiinidest, mis elektri abil käiwad. Masinad on 28.900 h. jõulised, mis 21 sõlme nominaal kiirust annawad. Kütteks tarwitatakse ainult õil. Ta on erakorraliselt tugewasti soomustatud. Soomuse paksus laewa keskel on 16, otstel — 14 tolli, kuna korstna alused ja teised tundelikud kohad sama tugewalt on soomustatud. Kõik masinad, kahurid ühes arwatud, kuni kartulikoormise masinateri töötawad elektri jõul. Tehniliselt peetakse „Colo-radot“ põhjaminemata laewaks. „Colorado“ per-sonaali koosseis on 1400 otwitseri ja meest.

J. A.—n.

Õiendus.

„Sõduri Lisas“ IX (september 1923) ilmunud artiklis „Inglise taskukompass-bussol ja selle tar-witamine“ on juhtunud järgmised eksitawad wead:

- 1) lhk. 518, rida 17 ülalt: 53—50 asemel olgu 53—30 (ümarguselt).
rida 18 ülalt: 535 asemel olgu 533.
- 2) lhk. 523, rida 6 alt: 330°30' asemel peab olema 320°30'.
rida 5 ja 4 alt ja joon 5: 45°30' asemel peab olema 35°30' R.
rida 1 alt ja lhk. 524 rida 1 ülalt:
 $45 \frac{1}{2} \cdot \frac{50}{3} = \frac{91}{2} \cdot \frac{50}{3} = 7-58. (30-00)+$
 $(7-58)=37-58$ asemel peab olema
 $35 \frac{1}{2} \cdot \frac{50}{3} = \frac{71}{2} \cdot \frac{50}{3} = 5-91. (30-00)+$
 $(5-91)=35-91.$
Säälsamas järgmine rida: 37—60 ase-mel olgu 35—90.

- 3) lk. 524, r. 19 ülalt: Nurk $\beta=(360-356)^{\circ}+40^{\circ}=\text{—}44^{\circ}$ asemel peab olema

$$\text{Nurk } \beta=(360-356)^{\circ}+40^{\circ}=\text{—}44^{\circ}.$$

- 4) lhk. 525: igal pool märk „R“ asemel tuleb wõtta märk „L“.
- 5) lhk. 526, kahes ülemises reas 40°40'R asemel olgu 40°40'L.
rida 19 alt: „L“ asemel olgu „R“.
rida 1 alt: 46°L asemel olgu 46°R.
- 6) lhk. 527, rida 3 ülalt: 46°L asemel peab olema 46°R.
rida 4 ja 5 ülalt ja joon. 7: 26°L asemel olgu 26°R.
rida 11 ülalt: 26—20 asemel olgu 33—90.
- 7) lhk. 527: joonestus 8 asemel on wõetud joo-nestus 9

G. Leets.

Trükiwiga: Kapten Normaki loengu päälkiri (Sõ-dur № 5, Segateated) tuleb lugeda: „Prantsuse lennu-wäe tegewus Montdidier lahingus 8—10 aug. 1918“.

Segateated.

I. üleriiklised kaitsewäe raskejõustiku esiwõistlused.

8, 9. ja 10. weebruaril s. a. peeti Tallinna garnisoni „Sõdurite Kodu“ ruumes spordikomisjoni korraldusel I üleriiklised kaitsewäe esiwõistlused tõstmises ja maadluses. Võistlejaid oli kokku walgunud üle saja, neist kuuekümne ümber väljaspool päälinna seiswatest wäeosadest.

Tõstmiswõistlused andsid järgmisi tehnilisi tagajärgi: meistri nime ja esimesed auhinnad omandasid — sulgkaalus: n. sõd. Pärn (lennuwäest) kogusummas nelja tõstega 256 kilogr., kerges kaalus: r/m. Hüwa — (2. diiwiisi ork) — 280 klg, keskaalus: kapten Teetsmann (Ratsa rügem.) — 313 klg. Kapten Teetsmann tegi kaasa kolmanda kaitsewäe wõistluse raskejõustiku alal. Tema poolt saawutatud tagajärg on parem kui poolraske ja raskekaalu wõitjatel. Poolraskes kaalus wõitis w. allohw. Hint — 308 klg. ja raskes kaalus kapr. Kiwistik — 311 klg.

Tõstmiste tagajärjed on keskmised, sest et need wõistlejate wõimistele täiel määral ei wasta. Halwawalt mõjus tagajärgede pääle kohtunikkude wilumatus, kelle poolt mitmed paremad tõsted tunnustamist ei leidnud, eriti ühe ja kahe käega rebimises, kus kohtunikud hääks arwasid puhtamaid tõsteid nõuda, kui seda praegu makswad tõstemaarused nõuawad. Tulewikus peab erilist tähelepanu juhtima kohtunikkude walikule, et mitte põhjust anda wõistlejate õiglasele meelepahale.

Maadlused peeti samuti wiies kehakaalus. Wõistlejate hulgas figureerisid paremad Eesti maadlejad, rida reamehi, nagu Wali (lennuwäest — ilmameister Pütsepa wõitja ja mitmekordne Eesti meister) — kerges kaalus, n. sõd. Wolrad (insen. pat) — sulgkaalus, n. sõd. Kusnets (lennuwäest) — keskaalus ja Loo (Sw. Staabi k-do) raskes kaalus. Kõik ülalnimetatud omandasid kerge waewaga meistri nimed. Noortel algajatel oli juhus jõudu katsuda Eesti paremate maadlejatega. Nii mõnigi pani südilt wastu, kuid seljakaotused said nad peaaegu kõik. Suure innuga töötas 5. üks pat. n. allohwits. Teearu — poolraskes kaalus, kes

wõitis, äärmist pingutust näidates S. S. „Kalewi“ riwaali Puhkuri töowõiduga ning omandas meistri nime ja 1. auhinna. Ta annab oma painduwusega ja füüsilise jõuga hädad lootust tulewiku pääle.

Maadluses olid kohtunikud wilunu nad ja asjatundlikumad, mille tõttu wõistlused korrapäraselt ja edukalt läbi wiidi.

Wõistluste pääkorraldaja major Rossländeri asjalikkude otsustega saadi lahkkelidest üle leplikult, mille tõttu wõistlustest üldkokkuwõtet tehes neid kordaläinuks tuleb pidada.

Lõpuks peab märkima, et wõistluste lõpp iga-suguse sportlise ilme kaotas. Teadmata kust ilmusid joobnud isikud, kes lärmitsemisega wõistluste üldmuljet tuntawalt rikkusid. Tänuwäärt oleks, kui wastaw ülemus tulewikus karmimad abinõud niisuguste nähtuste ärahoidmiseks tarwitusele wõtaks.

E. J.

Wabadussõjas langenute mälestamise Komitee

Tallinna osakond otsustas oma koosolekul 5. skp. raekojas Wabariigi aastapäewa puhitsemisel 24. weebruaril:

1) Müügile lasta postkaardid lahinguwälja pildiga ja wastawa luuletusega.

2) Ka teatrites õhtusel etendusel postkaardid müügile panna ja paluda, et ka kinod sellest müügist osa wõtaksid.

3) Ringkirjad saata pankadele ja aktsiaseltsidele, et need ohwerdaksid summased langenutele mälestussamba püstitamiseks.

Kõik sissetulnud summad läheksid langenute kalmuküngaste kordaseadmiseks ja mälestussamba püstitamiseks sõjawäe suruajal.

Uute wormiriiete tellimise asjus. Herrade ohwitseride tähelepanu juhitakse selle pääle, et Sõjawäe Majandusühisus saab nende päewade sees uue wormi pagunid, kraesid ja muid tunnusmärke ja ka walmis mütsse. Ühtlasi wõetakse tellimisi mütside pääle wastu, mis walmistatakse hääst materjaalist ja odawa hinnaga.

Küsimused ja kostused.

KÜSIMUS № 5: 1923 a lõpus opteeris Eesti kodakondsusse noormees, kes 1923 a. 25 aastat wanaks sai ja warem sõjawäes teeninud ei ole. Praegu on tema weel wäljamaal. Kunas ja missuguse seaduse järele peab tema sõjawäe kohustust täitma?

WASTUS: Meeskodanikud, sündinud 1898 a. ja warem, kutsuti teenistusse Wene walitsuse ajal ja on sellepärast sünduslikust ajateenistusest Eestis wabastatud. Kõik niisugused isikud arwatakse tagawarawäkke, kui pääle Eestisse ilmumist kaitsewäeteenistusse kõlbulikud leitakse olewat.

KÜSIMUS № 6: Sõjawäe ametniku asetäitja saab sõjawäe ametnikust palka üks aste madalamalt. Kas on ametniku asetäitjal ametnikuks kin-

nitamise puhul õigus saada wahepalka ametnikuks kinnitamise päewast, wõi päewast, millest tema wanust loetakse.

WASTUS: On õigus saada sellest päewast, millal kinnitati sõjawäe ametniku aukraadi.

Alus: S. S. K. XIX r. 1916 a. wäljaanne § 118.

KÜSIMUS № 7: Kas saab pääle keskkooli III(VI) kl. lõpetamist ohwitseride kooli?

WASTUS: Wabariigi Walitsuse poolt 12. aug. 1921 a. wastu wõetud seaduse (Riigi Teataja № 71, 1921) järele wõetakse wastu sõjakooli kaswandikkudeks noori mehi, kellel on 6 kl. reaalkooli, gümnaasiumi wõi feiste wastawate keskkoolide haridus, kusjuures matemaatikas ja eesti keeles täienduskatse tuleb teha.

Karikatuurid ja naljad.

Üks mõõga kandmise kawanditest.

Loengud. Sport. Piduõhtud.

Tallinna garnisoni Sõdurite Kodus.

Esmaspäeval, 18 weebr., kell 19, Dr. A. Liini loeng aine üle „Maakera minewikust ja elu tekimisest“.

Teispäeval, 19 weebr. kell 19—20.30, wõimlemisõhtu.

Kesknädalal, 20 weebr., kell 17—20, ohwitseride õppus.

Neljap., 21 weebr., kell 19—20.30, wõimlemis õhtu.

Reede, 22 weebr. k 19 kolonel Simoni loeng. udupiltidega aine üle: „Meie kodumaa ja naaberriikide ajaloolisemad kohad“.

Kinoetendus kell 20—21.30.

Laupäeval, 23. weebr., kell 19, kontsert ja tantsuõhtu.

Pühap., 24. webruaril Eesti Wabariigi iseseiswuse aastapäewa pühitsemine: kontsert-ball. Al-gus kell 19.

Tallinna garnisoni spordikomisjoni korraldusel pannakse toime: 1) Laupäeval, 16. weebr.

kell 11. Lasnamäe aerodroomil garnisoni wäe-osade waheline teatejooks suuskadel 5×2000 mtr.

2) Pühapäeval, 17. weebr. k 11 säälsamas, 5 klm. jooks rakmetes — suuskadel Rakmeteks on: wintpüss täägita, seljakott, sinel, 60 padrunit. Wõistlejad peawad olema säärsaabastes.

Wõistlejate kogumine mõlemal päeval k. 10 Lasnamäel.

3) Neljapäeval, 21. webruaril s. a. kell 11 grupi wõistlus 3 klm. pääle. Grupi koosseis: 1 ohwitser ja 4 sõdurit. Sõdurite warustus: wintpüss täägita, 60 padrunit, seljakott, sinel ja säärsaapad. Ohwitseril säärsaapad, sinel ja lahingu rewolwer.

Grupil kaasas kerge kuulipilduja „Madson“, 16 kasetiga. Kogumine kell 10. Juhkentalis, all-ohwitseride õpepataljoni juures

Toimetusele saadetud kirjandus.

Agu. Kirjanduse, kunsti ja kultuuri ajakiri. № 1 — № 6.

Majaomanik. № 13 (5), 14 (6).

Eesti Mets. Metsa ja jahiasjanduse ajakiri. № 1 — № 3.

Војни Весник. Месечни часопис за војску и књижевност. Jaanuag 1924 a.

Wastutaw toimetaja: E. Limberg.
Wäljaandja: Kindralstaabi Walitsus.

Sõduri talituses on saadawal järmised raamatud.

	Hind	mk
Ratsasõidu õpetus	50	mk
Juhatused käsigranaatide pildumiseks	10	”
Jalgwäe määrustik, 1. osa	50	”
Kehaline kaswatus	”	”
Wõimlemismängud, I wihk	25	”
Kehaline kaswatus.	”	”
Wõimlemismäng. Liidu jalgpall, II wihk	35	”
Lühikesed juhendid talwisteks õp-pusteks ohwitseridega	20	”
Ameerika Ühisriikide sõjawägedes makswad doktriinid, printsipiid ja meetodid	20	”
Määrused sõjamängu korraldamiseks.	25	”
Laske-eeskiri jalgwäe relwadele, I osa	120	”
R. Kent. „Distsipliin“	75	”

Tähendatud raamatuid wõib ka postiga tellida, kusjuures saatekulu tellija kanda jääb.

Wõtan kaitsewäe wormiriiete (uus worm) - tellimisi wastu

== Tellimiste täitmise kõigiti korralik ja kiire ==

Rätsepmeister J. PUKSBERG

Tallinn, Pikk tän. № 43. Telef. 11-79